

EUROPOL-GCO INSPECTEERT VOOR HET TWEDE JAAR

DE UITVOERING VAN DE TFTP-OVEREENKOMST¹

Openbare verklaring

Het gemeenschappelijk controleorgaan (GCO) van Europol heeft in november 2011 een tweede inspectie verricht van de uitvoering door Europol van zijn taken in het kader van de TFTP-overeenkomst en de uitvoering van de aanbevelingen die het GCO heeft gedaan naar aanleiding van de inspectie van vorig jaar.²

Tijdens de inspectie, die is uitgevoerd op het hoofdkantoor van Europol in Den Haag, heeft het GCO gesprekken gevoerd, de inhoud van de verzoeken van de VS gecontroleerd en beoordeeld en relevante controlelogboeken, de beveiliging en andere aspecten betreffende de artikelen 4, 9 en 10 van de overeenkomst geverifieerd.

Artikel 4 geeft Europol de specifieke taak te controleren of verzoeken van de VS om SWIFT-gegevens voldoen aan de voorwaarden van de overeenkomst.

Volgens artikel 34, lid 1, van het Europol-besluit heeft het GCO van Europol de taak toe te zien op de activiteiten van Europol teneinde te waarborgen dat de rechten van personen niet worden geschaad door de opslag, de verwerking en het gebruik van de gegevens waarover Europol beschikt.

Overeenkomstig de normale inspectieprocedures van het GCO heeft Europol de gelegenheid gekregen om commentaar te geven op een ontwerpversie van het inspectieverslag. Deze commentaren zijn opgenomen in het definitieve verslag.

Doordat Europol de meeste informatie met betrekking tot TFTP als EU SECRET rubriceert, is ook het definitieve verslag van het GCO gerubriceerd als EU SECRET.

Met het oog op het waarborgen van transparantie wanneer dat maar mogelijk is, is het huidige document opgesteld als openbaar beschikbaar overzicht van enkele van de algemene conclusies van het GCO.

¹ In juni 2010 hebben de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika een overeenkomst ondertekend over de verwerking en doorgifte van gegevens van SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) betreffende het financiële berichtenverkeer van de Europese Unie naar de Verenigde Staten ten behoeve van het traceren van terrorismefinanciering (TFTP).

² Beschikbaar op <http://europoljsb.consilium.europa.eu/about.aspx>.

Algemene conclusies

Uit het inspectieverslag blijkt dat Europol, na de aanbevelingen van het GCO, enige vooruitgang heeft geboekt met de uitvoering van zijn taken uit hoofde van de overeenkomst. Bovendien hebben zowel Europol als de VS bepaalde aspecten van hun werkmethoden kunnen wijzigen doordat de overeenkomst weer een jaar langer van kracht is.

Europol heeft contacten onderhouden met de VS en diverse bijeenkomsten met het GCO georganiseerd om de aanbevelingen van het GCO in het inspectierapport 2011 uit te voeren. De situatie is verbeterd ten opzichte van vorig jaar, maar op een aantal terreinen moeten nog stappen worden gezet. In dit verslag worden aanbevelingen gedaan die erop gericht zijn de resterende tekortkomingen aan te pakken.

Een positieve procedurele verandering is de invoering van een formele, specifieke taak voor de functionaris voor gegevensbescherming (DPO) met betrekking tot de verzoeken van artikel 4. De DPO gebruikt echter nog altijd het advies dat hij heeft verstrekt ten aanzien van het eerste ontvangen verzoek als basis voor zijn adviezen over alle volgende verzoeken. Dit wijst erop dat zijn voorgaande advies niet volledig is geaccepteerd, hetgeen zou kunnen betekenen dat de zorgen van de DPO op zijn minst op enkele gebieden nog altijd blijven bestaan.

Hoewel er enige vooruitgang is geconstateerd met betrekking tot de verzoeken van artikel 4, heeft het GCO diverse belangrijke gebieden vastgesteld waar verdere verbetering vereist is, voordat volledig wordt voldaan aan de voorwaarden van de overeenkomst.

De controles van Europol zijn tot nu toe voor elk verzoek positief uitgevallen. Dit houdt in dat SWIFT sinds de inwerkingtreding van de overeenkomst de VS alle gevraagde gegevens heeft verstrekt.

Overeenkomstig de bepalingen van de overeenkomst ziet of beheert Europol de SWIFT-gegevens niet en weet het ook niet hoeveel gegevens worden afgegeven. De VS heeft geen informatie vrijgegeven over de hoeveelheid afgegeven gegevens.

Europol ontvangt gemiddeld één verzoek per maand. Elk verzoek heeft normaal gesproken betrekking op een periode van een maand. De verzoeken hebben derhalve – in hun geheel gezien – in wezen betrekking op een doorlopende tijdsperiode.

Dit betekent in feite dat een gevolg van de overeenkomst, zoals die nu wordt uitgevoerd, is dat gegevens over bepaalde financiële transacties door de aangewezen verstrekker aan de VS worden geleverd voor een periode die, jaar na jaar, elke dag van het jaar omvat.

In elk verzoek worden het geografische gebied en de vereiste gegevenscategorieën aangegeven. Het GCO heeft geconstateerd dat de verzoeken een min of meer gelijk

geografisch gebied bestrijken, zoals Europol ook heeft verklaard in een notitie³ aan het Europees Parlement.

Als het zo is dat - in de praktijk – het verkleinen van de gevraagde periode of het niet vragen om gegevens van grensoverschrijdende overdrachten vanuit bepaalde landen/gebieden lastig is gezien de aard van het programma, zou dit erop kunnen wijzen dat het niet mogelijk is alle in artikel 4 voorziene waarborgen te realiseren.

Het GCO heeft bevestigd dat de hoeveelheid schriftelijke informatie ter motivering van de verzoeken op basis van artikel 4 is toegenomen. Omvangrijker verzoeken zijn echter op zich niet genoeg om uitvoering te geven aan de aanbeveling van het GCO dat gedetailleerdere, op het verzoek toegespitste schriftelijke informatie aan Europol moet worden verstrekt om beter te bepalen of de VS terecht om de betrokken gegevens kan verzoeken – en deze dus kan ontvangen.

In recente verzoeken zijn de uitkomsten van jaarlijkse beoordelingen opgenomen. Bovendien heeft Europol informatie verstrekt, waarin werd aangegeven dat de overeenkomst in een specifieke zaak een nuttig instrument was geweest. Dit soort informatie kan bijdragen aan het aantonen van de noodzaak. Er is een geleidelijke positieve verandering geconstateerd in de richting van de verstrekking van dergelijke informatie, maar dit is een terrein dat nadere aandacht vereist.

In het inspectieverslag wordt duidelijk gemaakt dat de VS de in de verzoeken verstrekte informatie moet verbeteren. Specifieke, relevante en actuele informatie voor elk verzoek is essentieel. In de verzoeken moeten het geselecteerde geografische gebied, de afzonderlijke gevraagde gegevenscategorieën en de feitelijke gegevens binnen elk type bericht beter worden gemotiveerd.

Dit is met name belangrijk gezien de hoeveelheid gegevens van niet-verdachten die onvermijdelijk bij een dergelijk programma worden betrokken.

Het GCO heeft geconstateerd dat mondelinge informatie die de VS aan Europol verstrekt tijdens regelmatige, vertrouwelijke briefingbijeenkomsten, kennelijk nog steeds een rol speelt bij de verificatie van de verzoeken. De VS moet zorgen voor meer transparantie om Europol in staat te stellen de verzoeken doeltreffender te verifiëren en een goed intern en extern toezicht door respectievelijk de DPO en het GCO mogelijk te maken. Het is essentieel dat deze informatie schriftelijk wordt verstrekt.

³ Europol Activities in Relation to the TFTP Agreement Information note to the European Parliament, bestand nr. 2566-566, 8 april 2011.

Hoewel het verslag van de Europese Commissie⁴ en de notitie van Europol aan het Europees Parlement op diverse punten nuttige informatie bevat, kan als gevolg van het rubriceringsniveau dat op veel van de informatie betreffende de overeenkomst wordt toegepast, een groot deel van de relevante informatie niet worden vrijgegeven.

Het GCO is van mening dat zowel Europol als de VS, hoewel ze ervoor moeten zorgen dat informatie vertrouwelijk wordt behandeld wanneer dat nodig is om het functioneren van TFTP niet in gevaar te brengen, opener kan zijn over de werking van de overeenkomst.

Er moet meer transparantie komen naar andere partijen toe, waaronder het algemene publiek.

Brussel, 14 maart 2012

⁴ Verslag van de Commissie over de gezamenlijke evaluatie van de uitvoering van de overeenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika inzake de verwerking en doorgifte van gegevens betreffende het financiële berichtenverkeer van de Europese Unie naar de Verenigde Staten ten behoeve van het traceren van terrorismefinanciering, 16 maart 2011